

УДК 159.923.2

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОСТОРОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Дроздов О.Ю., д. психол. н.,
завідувач кафедри загальної, вікової
та соціальної психології імені М.А. Скока
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

Дроздова М.А., к. психол. н.,
доцент кафедри загальної, вікової
та соціальної психології імені М.А. Скока
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

Примак Ю.В., к. психол. н.,
доцент кафедри загальної, вікової
та соціальної психології імені М.А. Скока
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

У статті аналізується проблема просторової ідентичності сучасної молоді. Наведено результати емпіричного дослідження психологічних особливостей просторової ідентичності та прив'язаності студентської молоді Чернігівщини. Виявилось, що у структурі просторової ідентичності чернігівських студентів домінують такі форми, як глобальна, загальнодержавна та локальна. Європейська ідентичність, як і пострадянська, суттєво поступається вищезгаданім варіантам. Найбільш вираженою формою просторової прив'язаності студентів є емоційний зв'язок із «Малою Батьківщиною» Значущих статевих відмінностей у проявах просторової ідентичності та прив'язаності не виявилось. Зазначені феномени майже не корелюють із факторами «Великої П'ятірки», мають місце лише поодинокі зв'язки. Показано, що, будучи пов'язаними, просторові ідентичність та прив'язаність не є тотожними феноменами.

Ключові слова: просторова (територіальна) ідентичність, просторова прив'язаність, студенти, «Велика П'ятірка».

Дроздов А.Ю., Дроздова М.А., Примак Ю.В. ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПРОСТРАНСТВЕННОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ СОВРЕМЕННОЙ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ

В статье анализируется проблема пространственной идентичности современной молодежи. Приведены результаты эмпирического исследования психологических особенностей пространственной идентичности и привязанности студенческой молодежи Черниговщины. Было выявлено, что в структуре пространственной идентичности черниговских студентов доминируют такие формы, как глобальная, общегосударственная и локальная. Европейская идентичность, как и постсоветская, существенно уступают вышеупомянутым вариантам. Наиболее выраженной формой пространственной привязанности студентов является эмоциональная связь с «Малой Родиной». Значимых половых отличий в проявлениях пространственной идентичности и привязанности не было выявлено. Указанные феномены практически не коррелируют с факторами «Большой Пятёрки», имеют место лишь единичные связи. Показано, что, будучи связанными, пространственные идентичность и привязанность не являются тождественными феноменами.

Ключевые слова: пространственная (территориальная) идентичность, пространственная привязанность, студенты, «Большая Пятёрка».

Drozdov O. Yu., Drozdova M. A., Prymak Yu. V. PSYCHOLOGICAL PECULIARITIES OF THE SPATIAL IDENTITY OF MODERN STUDENT YOUTH

The problem of the spatial identity of modern youth is analyzed in the article. The results of empirical research of psychological peculiarities of spatial identity and place attachment of Chernihiv student youth are presented. It turned out that the Chernihiv students' spatial identity structure is dominated by such forms as global, national and local. The European identity, as well as the post-Soviet, is significantly inferior to the above-mentioned variants. The most expressed form of the students' place attachment is the emotional connection with the "Little Motherland". There were no significant gender differences in the manifestations of spatial identity and place attachment. These phenomena almost do not correlate with the factors of the "Big Five", there are only isolated links. It is shown that, being connected, spatial identity and place attachment are not identical phenomena.

Key words: spatial (territorial) identity, place attachment, students, "Big Five".

Постановка проблеми. На тлі поширення соціальної нестабільності та глобалізаційних процесів проблеми формування та трансформації ідентичності набули наукової та соціальної значущості. Відомо, що соціальна ідентичність пов'язана не лише з іншими суб'єктивними, але й об'єктивними чинниками. Саме тому доцільно згадати трагічні події останніх років в Україні, які, поміж іншого, мають виражену територіальну забарвленість (анексія Криму, поява самопроголошених «ДНР/ЛНР» та значної кількості біженців зі Сходу країни тощо). З іншого боку, одне з провідних місць в офіційному політичному дискурсі посіла ідея євроінтеграції, а здобуття можливості безвізового пересування до країн ЄС викликало відомий ажіотаж серед громадян. Отже, логічно припустити, що, відбиваючись у масовій політичній (геополітичній) свідомості різних груп населення, все це може зумовлювати певні зміни в ідентичності щодо певних географічних та соціальних просторів.

Особливо значущим вивчення просторової ідентичності постає стосовно молоді. По-перше, ця вікова група уособлює майбутнє будь-якого суспільства, тому особливості її ідентичності викликає не лише суто науковий інтерес. По-друге, через свої вікові особливості молоді люди часто ще не мають усталеного світогляду (а отже, і образу світу), а тому у певних ситуаціях їхня свідомість та ідентичність можуть зазнавати значних змін. До того ж слід враховувати, що саме молодь значною мірою знаходиться під впливом технологій (політична агітація, Інтернет тощо), здатних «розвивати» традиційні просторові ідентифікації, формувати нові соціально-просторові ідеї та цінності. Особливо цікавим видається вивчення просторової ідентичності молоді у транскордонних регіонах України, зокрема сусідніх з Росією – державою, з якою вже кілька років триває військово-політичний конфлікт.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому дискурсі зустрічаються різні терміни, якими позначають прояви ідентичності, пов'язаної з певними видами простору. Зокрема, науковці згадують ідентичність «територіальну» (*territorial identity*) [1; 4], «просторову» (*spatial identity*) [2], «місцеву (ідентичність з місцем)» (*place identity*) [10; 11] тощо. Зважаючи на міждисциплінарний характер цього феномена, у науці відсутнє його загальноприйняте визначення (хоча багато наявних визначень відносно схожі за змістом). Так, Г. Прошанські, який у 1970-х рр. увів поняття «ідентичність з місцем» до

наукового обігу, розумів її як частину особистісної ідентичності, що містить набір («попури») спогадів, інтерпретацій, ідей і почуттів стосовно певного фізичного простору [11]. Натомість, значна частина сучасних дослідників визначає просторову (територіальну) ідентичність як один з основних видів соціальної ідентичності, що відображає зв'язок (належність) індивіда не лише з фізичним, але й соціальним простором, тобто територіальною спільнотою [2; 6]. Як результат у сучасному науковому дискурсі з'явилися поняття на зразок «міська ідентичність» (*city/urban identity*), «ідентичність з місцем проживання» (*settlement identity*), «регіональна ідентичність» тощо.

З просторовою ідентичністю пов'язаний ще один феномен – «прив'язаність до місця» (*place attachment*), котрий визначається як емоційне ставлення (афективний зв'язок) індивіда до певної території. Одні фахівці вважають, що територіальні ідентичність та прив'язаність є пов'язаними, але дещо різними феноменами [10], натомість інші [6] – розглядають їх у співвідношенні загального та часткового. У гуманітарній географії відомим є термін «топофілія», яким позначають широкий спектр позитивних емоцій людини (симпатія, прив'язаність, гордість тощо) до певного місця. Як антипод топофілії деякі дослідники згадують «топофобію» – суб'єктивне відторгнення певного простору, вороже ставлення до нього [1; 3].

Зазначимо, що у західній науці накопичений значний досвід систематичних емпіричних досліджень просторової ідентичності населення. У вітчизняній науці (передусім, соціології та гуманітарній географії) також поступово формується відповідна традиція. Так, дані соціопитувань 1990-2000-х рр. вказували, що серед усіх інших територіально-просторових ідентифікацій громадян України (у т.ч. студентської молоді) домінувала саме «вузька» (локальна) ідентичність з місцем проживання [7]. Але вже у 2015 р. окремі дослідники фіксували домінування серед студентів загальнодержавної ідентичності [9]. Є дані про існування регіональної специфіки просторової ідентичності українців. Зокрема, порівнюючи ідентичності мешканців Донбасу та Галичини у 2014 р., І. Кононов виявив статистично вірогідні відмінності за такими формами, як регіональна, планетарна, мешканець СНД (були більш значущими у першому регіоні), а також загальнодержавна та європейська ідентичність (у другому) [4]. Натомість, у вітчизняній науці поки бракує досліджень саме психологічних аспектів та чинників просторової ідентичності.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження стало виявлення психологічних особливостей просторової ідентичності та прив'язаності сучасної студентської молоді Чернігівського регіону. Відповідно до мети, було висунуто два основні завдання: 1) визначити кількісні показники просторової ідентичності та прив'язаності студентів стосовно різних мікро- та макропросторів; 2) виявити ступінь зв'язку цих феноменів між собою та з базовими індивідуально-психологічними рисами особистості.

Для реалізації поставленої мети ми використали дві методики. Перша – авторська анкета, котра містила два завдання. У першому – опитаних просили оцінити, наскільки вони вважають (відчувають) себе мешканцями різних просторів – від локального мікрорівня (певний район свого населеного пункту) до планетарного масштабу (загалом 8 варіантів). У другому завданні опитані оцінювали міру своєї прив'язаності (симпатії) до просторів, починаючи з місця, де вони народилися та/або зростали у дитинстві, і закінчуючи Україною у цілому (всього 5 варіантів; позицій за межами загальнодержавного рівня тут не було, адже просторова прив'язаність, зазвичай, стосується місць, де індивід народився та проживає). В обох випадках оцінювання відбувалося за 7-бальною шкалою, що дозволяло отримати більш точні та диференційовані оцінки (на відміну від більшості соціологічних досліджень, де відповіді респондентів обмежені дихотомічною системою «так–ні»).

Другою методикою був «П'ятифакторний опитувальник особистості» 5PFQ, який дозволяв вимірювати базові риси особистості (так звану «Велику п'ятірку»). Методика була розроблена японським психологом Х. Тсуйї, а російськомовна адаптація та стандартизація її виконані наприкінці 1990-х рр. дослідниками Курганського університету під керівництвом А. Хромова. Опитувальник містить 75 біполярних твер-

джень, які оцінюються за 5-бальною шкалою та розподіляються за 5 базовими шкалами: «екстраверсія-інтроверсія», «прив'язаність-відокремленість», «контрольованість-природність», «емоційність-емоційна стриманість» та «грайливість-практичність» [8]. Вибір цієї методики був зумовлений припущенням, що ряд аспектів просторової ідентичності та/або прив'язаності опитаних можуть бути прямо чи побічно пов'язані із певними індивідуально-психологічними рисами (зокрема, з екстравертованістю та емоційністю).

Вибірку склали 112 студентів психолого-педагогічного та технологічного факультетів Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (39 чоловічої та 73 жіночої статі, віком 17–22 роки). Дослідження проводилося у лютому 2018 р. в анонімній формі. До отриманих даних застосовувалися процедури первинного та вторинного статистичного аналізу за допомогою комп'ютеризованої програми SPSS v23.0.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальні особливості просторової ідентичності та прив'язаності чернігівських студентів відображено у таблицях 1-2. Як бачимо (табл. 1), найбільшою мірою опитана молодь відчуває себе мешканцями планети Земля, своєї країни та свого населеного пункту (стосовно України при цьому має місце найнижчий показник дисперсії, що свідчить про відносно незначний розкид оцінок).

Отже, з одного боку, зберігаються тенденції, виявлені дослідниками раніше – значущість локальної та загальнодержавної ідентичності (остання, вірогідно, підсилася на фоні масового поширення патріотичного дискурсу та подій АТО). На перший погляд, цікавою видається вираженість в опитаних планетарної (глобальної, загальнолюдської) ідентичності. Ймовірно, поширення цього феномена серед молоді є побічним наслідком масового поширення

Таблиця 1

Особливості просторової ідентичності студентської молоді (середні значення)

	Відчуваю себе ...	Загалом	Чоловіки	Жінки
1	мешканцем певного району свого населеного пункту (міста)	5,6 ± 1,6	5,9 ± 1,4	5,5 ± 1,7
2	мешканцем свого населеного пункту (міста)	5,9 ± 1,5	6,1 ± 1,3	5,8 ± 1,6
3	мешканцем свого краю (області, регіону)	5,7 ± 1,4	5,7 ± 1,5	5,6 ± 1,4
4	людиною, що живе в Україні	6,0 ± 1,4	5,8 ± 1,6	6,2 ± 1,3
5	людиною, що живе у СНД, на пострадянському просторі	3,7 ± 2,1	3,6 ± 2,2	3,7 ± 2,0
6	людиною, що живе у Східній Європі	3,7 ± 2,0	4,0 ± 2,1	3,5 ± 1,8
7	людиною, що живе в Європі	3,8 ± 2,0	3,8 ± 2,3	3,8 ± 1,9
8	мешканцем планети Земля	6,1 ± 1,6	5,9 ± 1,8	6,3 ± 1,5

інформаційно-комунікативних технологій, передусім Інтернету (адже саме молодь – один з найактивніших його користувачів). Загалом вираженість глобальної ідентичності, з одного боку, можна оцінити позитивно, адже це може свідчити про відсутність у масовій свідомості чернігівської молоді «вузьких», «обмежено-містечкових» тенденцій, вказує на відкритість значної частини опитаних зовнішньому світові, усвідомлення пов'язаності «свого» простору із глобальним (тобто наявність цілісної картини світу). Поряд із тим, на нашу думку, поширеність загальнолюдської ідентичності може бути наслідком фрустрованості молоді вітчизняними реаліями, спробою знайти нехай не реальну (актуальну), то хоча б бажану (ідеальну) альтернативу «своєму» («домашньому») просторові, сповненому відомими політичними та економічними проблемами. Деякі інші фахівці також припускають, що у ряді випадків глобальна ідентифікація може виконувати функцію компенсаторного механізму, котрий захищає позитивну ідентичність особистості за негативної оцінки власного минулого та невіри у можливість вплинути на події у власній країні [5].

Логічним та очікуваним є відносно низький рівень ідентичності студентів із пострадянським простором СНД та Східною Європою (адже ці два простори часто асоціюються із політичним домінуванням Росії та/або СРСР, прибічників яких серед молоді дуже мало). А ось низький рівень європейської ідентичності можна пояснити розчаруванням значної частини молоді темпами та перспективами реальної євроінтеграції України, усвідомленням величезного розриву між офіційними євро-деклараціями та наявним у країні невтішним соціально-політичним і соціально-економічним становищем. Зазначимо, що саме стосовно трьох вищезазначених просторів має місце найвищий рівень дисперсії оцінок досліджуваних, що свідчить про значну поляризованість оцінок.

Що стосується феномена просторової прив'язаності (табл. 2), то цілком очікуваним виявилися найвищі показники «атрак-

ції» до місця народження та/або зростання, відомого як «мала Батьківщина». Цікавим, але до певної міри логічним виявився відносно низький рівень емоційного зв'язку зі столичним Києвом. Напевно, останній у масовій геополітичній свідомості молоді асоціюється не лише із «серцем» України, але й з місцем локалізації причин багатьох соціально-політичних та соціально-економічних проблем (розташування корумпованих та байдужих можновладців, концентрація «брудної політики» тощо). Все це підтверджується високим показником дисперсії студентських відповідей стосовно Києва, який вказує на досить поляризоване ставлення до столичного мегаполіса.

Оскільки деякі фахівці вказують на існування статевої специфіки територіальної ідентичності [6], ми звернули увагу на показники юнаків та дівчат. На рівні невеликої тенденції можна помітити, що юнаки дещо більше від дівчат співвідносять себе із певним районом свого населеного пункту та Східноєвропейським макрорегіоном; натомість дівчата дещо більше вважають себе мешканцями України та планети Земля, а також декларують власну прив'язаність до столиці. Але проведена процедура U-критерію Манна-Уїтні засвідчила відсутність статистично вірогідних відмінностей за усіма завданнями просторової ідентичності та прив'язаності між статевими підгрупами. Мабуть, в юнацькому віці статевої відмінності відносно згаданих феноменів ще не мають суттєвого значення.

Для виявлення зв'язку між показниками просторової ідентичності й прив'язаності з одного боку та особистісними параметрами «Великої П'ятірки» з іншого було використано процедуру кореляційного аналізу (вираховувався коефіцієнт рангової кореляції за Спірменом). У результаті ми виявили лише кілька поодиноких статистично вірогідних кореляцій. Зокрема, фактор «екстраверсія-інтроверсія» корелює з показниками схильності відчувати себе мешканцем певного району свого населеного пункту ($r=0,198$ при $p \leq 0,05$) та свого насе-

Таблиця 2

Особливості просторової прив'язаності студентської молоді (середні значення)

	Відчуваю прив'язаність (симпатію) до...	Загалом	Чоловіки	Жінки
1	місця (населений пункт, його частина), де я народився(-лася) та/або зростав(-ла) у дитинстві	5,7 ± 1,5	5,7 ± 1,4	5,7 ± 1,5
2	міста, де я зараз живу (навчаюся)	5,4 ± 1,5	5,6 ± 1,3	5,3 ± 1,7
3	краю (регіону, області), де я зараз живу (навчаюся)	5,3 ± 1,4	5,5 ± 1,4	5,2 ± 1,4
4	столиці нашої держави – Києва	3,8 ± 2,0	3,6 ± 2,2	4,0 ± 1,9
5	нашої держави – України	5,3 ± 1,7	5,1 ± 1,9	5,4 ± 1,5

леного пункту ($r=0,196$ при $p \leq 0,05$). Цілком логічним видається той факт, що екстраверти більшою мірою ідентифікують себе зі згаданими видами мікропростору (але при цьому, що цікаво, ця тенденція не зачіпає інші види просторів). Певною мірою закономірною можна вважати кореляцію фактора «прив'язаність-відокремленість» зі схильністю відчувати себе мешканцем певного району свого населеного пункту ($r=0,203$ при $p \leq 0,05$), адже особи з вираженою «прив'язаністю» мають виражену потребу у соціальних контактах, налагодженні та підтриманні емоційно-позитивних стосунків. А от виявлена кореляція фактора «контрольованість-природність» із мірою прив'язаності (симпатії) до місця народження/дитячого проживання опитаних ($r=0,213$ при $p \leq 0,05$) виглядає дещо дивною. Можливо, в основі цього зв'язку лежить така риса «високонтрольованих» індивідів, як розвиненість моральних принципів (адже пам'ять та шанування «малої Батьківщини» у нашій культурі вважається соціальною нормою). Разом із тим статистично значущих кореляцій із факторами «емоційність-емоційна стриманість» та «грайливість-практичність» виявлено не було (хоча суто теоретично можна було б очікувати зв'язок емоційності опитаних з їхньою прив'язаністю до певних територій). Відносно невелика кількість виявлених кореляцій, вірогідно, пояснюється тим, що досліджувані нами феномени більшою мірою пов'язані з чинниками ціннісно-сміслового (світоглядного) плану.

Для виявлення зв'язку між усіма вищезгаданими формами просторової ідентичності та прив'язаності було використано метод факторного аналізу (за процедурою Varimax-обертання). У загальній вибірці виділилися 3 фактори із загальним внеском до сумарної дисперсії 58%. Перший фактор (24% загальної дисперсії) був утворений такими складовими: прив'язаність до краю (0,844) та міста (0,810), де опитані проживають або навчаються, ідентифікація зі своїм населеним пунктом (0,683) та певним його районом (0,581), ідентифікація зі своїм краєм (0,577) та прив'язаність до місця народження або проживання у дитинстві (0,472). Така структура фактору, по-перше, підтверджує тісний зв'язок феноменів просторової ідентичності та прив'язаності у свідомості студентської молоді; по-друге, вказує на значущість локальної просторової ідентичності й прив'язаності серед чернігівських студентів.

Другий фактор (18% загальної дисперсії) включав складові, пов'язані лише з проявами ідентичності з такими просторами: СНД та пострадянський простір (0,708), Україна (0,586), Східна Європа (0,584), рід-

ний край (0,577) та планета Земля (0,523). Враховуючи попередньо описані результати первинної статистичної обробки, можна припустити, що сутність цього фактора полягає у запереченні зв'язку із пострадянським та російським цивілізаційним простором, підкресленні своєї «іншості» (яка може мати різні форми – «українськість», космополітичність тощо).

Нарешті, основу третього фактора (16% дисперсії) складала такі компоненти: міра прив'язаності до Києва (0,828) та України загалом (0,693), а також ступінь ідентифікації з Європою (0,655) та Східною Європою (0,562). Таке досить цікаве поєднання різних форм «державної» прив'язаності та макрорегіональної ідентичності фактично підтверджує точку зору ряду фахівців, що просторові ідентичність та прив'язаність є пов'язаними, але не тотожними феноменами (адже у протилежному випадку територіальні межі обох явищ збігалися).

Висновки з проведеного дослідження. Просторова ідентичність є однією з форм соціальної ідентичності, яка відображає зв'язок індивіда з певним фізичним та/або соціальним простором. Особливостями просторової ідентичності сучасної чернігівської студентської молоді є вираженість таких її форм, як глобальна, загальнодержавна та локальна. Європейська ідентичність, як і пострадянська, суттєво поступається вищезгаданим варіантам. Сутнісно близьким, але не тотожним просторовій ідентичності феноменом виступає просторова прив'язаність, що відображає міру емоційного зв'язку індивіда з тим чи іншим простором (фактично міру своєрідної «атракції» останнього). Найбільш вираженою формою просторової прив'язаності сучасної молоді є емоційний зв'язок із «Малою Батьківщиною» (місцем народження та/або дитячого проживання). Найменша вираженість просторової прив'язаності спостерігається стосовно столиці України – Києва. Серед студентської молоді відсутні значущі статеві відмінності у проявах просторової ідентичності та прив'язаності. Також ці феномени майже не пов'язані з базовими (інтегральними) рисами «Великої П'ятірки», мають місце лише поодинокі зв'язки. Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у детальнішому дослідженні індивідуально- та соціально-психологічних чинників просторової ідентичності молоді, виявленні механізмів та закономірностей її трансформації. Перспективним видається й більш глибокий аналіз глобальної ідентичності – відносно нового типу соціальної ідентичності, поширенню якого сприяють сучасні соціально-політичні та технологічні чинники.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гнатюк О. Компонентна структура територіальної ідентичності населення. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Розділ «Географія». 2013. Вип. 1. С. 59-61.
2. Гукалова І.В. Просторова ідентичність населення в руслі нових напрямів дослідження у суспільній географії. Українській географічний журнал. 2015. № 4. С. 24-30.
3. Дроздов О.Ю. Прояви топофілії та топофобії у масовій геополітичній свідомості сучасних студентів. Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень: тези II міжнар. наук.-практ. конференції (м. Переяслав-Хмельницький, 21 березня 2018 р.) / відп. ред. О.В. Дробот. К., 2018. С. 52-55.
4. Кононов І.Ф. Світоглядні орієнтири та ідентичності мешканців Донбасу і Галичини. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. 2015. № 5. С. 153-189.
5. Нестик Т.А. Глобальная идентичность как социально-психологический феномен: теоретико-эмпирическое исследование. Социальная и экономическая психология. 2017. Т.2, № 4. С. 145-185.
6. Самошкина И.С. Территориальная идентичность как социально-психологический феномен: автореф. дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.05 «Социальная психология». М.: МГУ, 2008. 27 с.
7. Українське студентство у пошуках ідентичності: монографія / За ред. В.Л. Арбеніної, Л.Г. Сокурянської. Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2012. 520 с.
8. Хромов А.Б. Пятифакторный опросник личности: учебно-методическое пособие. Курган: Изд-во КГУ, 2000. 23 с.
9. Щербата В.Г. Ієрархія територіальних ідентичностей сучасної молоді. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. 2015. Вип. 128. С. 298-301.
10. Lewicka M. Place attachment, place identity, and place memory: Restoring the forgotten city past. Journal of Environmental Psychology. 2008. Vol. 28. P. 209-231.
11. Proshansky H.M., Fabian A.K., Kaminoff R. Place identity: Physical world socialization of the self. Journal of Environmental Psychology. 1983. № 3. P. 57-83.